

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه و

تقریر و بیان تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات

به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد.

۱۰ / شعبان المعظم / ۱۴۴۴ هـ ق مطابق ۱۲ / حوت / ۱۴۰۱ هـ ش

مقام و منزلت اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم

الحمد لله رب العالمين، مالك يوم الدين، إله الأولين والآخرين، الملك الحق المبين والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، من بعثه الله رحمة للعالمين، وهداية للخلق أجمعين، عليه وعلى آله الطيبين، وصحابه الأكرمين أكمل الناس عقولاً، وأغزرهم علماً، وأشجعهم قلوباً، وأحسنهم فهماً، جاهدوا في الله حق جهاده، وسلم تسليمًا كثيرًا، أما بعد: فقد قال الله سبحانه وتعالى: {مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطَاةً فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا} الفتح: (۲۹)

الله جل جلاله به بشریت منت گذاشت که حضرت محمد صلی الله علیه وسلم را به حیث آخرین پیامبر فرستاد و رسول الله صلی الله علیه وسلم مردم را به سوی نور دعوت کرد و از تاریکی های شرک و جهالت آنها را نجات داد، پیامون و اطراف پیامبر صلی الله علیه وسلم کسانی تربیت شدند و رشد کردند که بعد از پیامبر صلی الله علیه وسلم وظیفه رسالت ایشان را به مردم رساندند.

همین ها بهترین مردم بودند که بنام صحابه کرام یاد می شوند، بدون شک صحابه کرام از نگاه علم و عمل بعد از رسول الله صلی الله علیه وسلم بهترین مردم هستند؛ الله جل جلاله صحابه کرام را بخاطر نشر قرآن و مصاحبت پیغمبر صلی الله علیه وسلم انتخاب کرد، پس صحابه کرام در تمام امور زندگی شان به راه راست بودند، الله تعالی ایشان را به حسن ایمان، سلامت عقیده، قول سدید، اعمال صالحه و کمال اخلاق توصیف کرد و رضایت خویش را از صحابه کرام اظهار کرد و ایشان را به جنت و نعمتهای آن وعده داد.

عقیده اهل سنت و الجماعت این است که بعد از رسول الله صلی الله علیه وسلم در بین تمام انسان ها بهترین و والا ترین مقام در میان مردم اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم هستند.

صحابه کرام کسانی اند که به رسول الله صلی الله علیه وسلم ایمان آورده و از ایشان پیروی و اتباع کامل نموده و هر حکم پیامبر صلی الله علیه وسلم را لیبیک گفته و با رسول الله صلی الله علیه وسلم هجرت کردند و وی را کمک نموده اند، جان و مال خود را در راه اسلام نذرانه قربانی کرده اند، در مقابل کفار بخاطر دفاع از اسلام سینه های خود را سپر کرده اند و در راه دعوت اسلام تلاشهای خسته گی ناپذیر را انجام داده اند که در نتیجه زحمات و تلاشهای صحابه کرام دین مقدس اسلام به نقاط مختلف جهان رسید.

الله تعالی صحابه کرام را شاهدان نزول قرآن کریم گردانید، یعنی آنها اولین کسانی بودند که قرآن را یاد کردند و به هدایات قرآن کریم خود را آگاه کرده و از همه اولتر هدایات و رهنمائی های قرآن کریم و رهنمائی های رسول الله صلی الله علیه وسلم را در خود عملی کردند و این هدایات شرعی را به دیگران رسانیدند.

فضیلت صحابه کرام از این جهت هست که ایشان نبی علیه السلام را به چشم سر دیده اند و دین را بدون واسطه از پیامبر علیه السلام یاد گرفته اند، ایشان با پیامبر علیه السلام در سفر و حضر رفیق و همراه بودند و میدیدند که عادت پیامبر علیه السلام، و عبادت وی چگونه است، و از رسول الله صلی الله علیه وسلم احکام دین را به شکل نظری و عملی آموختند اگر ایشان گاهی خطا می شدند نبی علیه السلام آنها را متوجه خطا ایشان میکرد و اگر مسئله ای را نمی دانستند از صاحب وحی پرسان میکردند.

صحابه کرام اولین شاگردان متعهد مدرسه نبوت بودند و به دست رسول الله صلی الله علیه وسلم علماء و مجتهدین تربیت شدند، صحابه کرام فارغان مدرسه پاک نبوی هستند که پر از علم و عمل بودند.

صحابه کرام رضی الله عنهم کسانی بودند که در مدرسه نبوت تربیت شدند و در زیر دست رسوالله صلی الله علیه وسلم پرورش یافتند، ایشان هر کدام معیار های حق و میزان های عدل بودند.

همین ها بودند که سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم را حفظ کردند و آنرا نسل به نسل انتقال دادند و همین صحابه کرام بودند که در انتقال احادیث و سنت مطهر رسول اکرم صلی الله علیه وسلم نقش اعظمی خویش را ایفاء کردند.

یکی از ویژگی های صحابه کرام رضی الله عنه این است که در مورد عدالت هیچ کدام ایشان پرسیده نمیشود به این معنا که صحابه کرام همه عادل هستند؛ الله تعالی وصف صحابه کرام را در قرآن کریم در آیات متعدد بیان نموده است که از آن جمله به چند آیت اکتفاء میکنیم.

مقام و مرتبه صحابه کرام در قرآن کریم:

الله تعالی مقام و مرتبه صحابه کرام را انگشت نشان کرده میفرماید: {كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ} آل عمران: (۱۱۰)

ترجمه: - شما بهترین امت هستید که برای اصلاح مردمان بیرون کرده شده اید.

بنا بر یک قول مفسرین مراد از بهترین امت صحابه کرام هستند.

امام قرطبی در ذیل این آیت نوشته است: (وإن من صحب النبي صلى الله عليه وسلم ورآه ولو مرة في عمره أفضل ممن يأتي بعده ، وإن فضيلة الصحبة لا يعدلها عمل). الجامع لأحكام القرآن

کسیکه با نبی علیه السلام صحبت کرده و او را دیده است اگر که در تمام عمر یکبار هم باشد او بهتر است از آن کسیکه بعد از او می آید و با فضیلت صحبت رسول الله صلی الله علیه وسلم برابر نمی شود.

صحابه کرام آن مردمان بودند که الله رضایت خود را شامل حال آنها گردانیده است: {وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ} التوبة: (۱۰۰)

ترجمه:-- پیشگامان نخستین از مهاجرین و انصار و کسانی که به نیکی از آنها پیروی کردند الله از آنها خوشنود و آنها از الله خوشنود اند و آماده ساخته است برای آنها باغهای را که از زیر قصرهایش نهر ها جاری است جاویدان اند در آنجا این پیروزی بزرگ است.

{ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا} الفتح: (۱۸)

ترجمه:-- قطعاً الله از مومنان خوشنود شد هنگامیکه با تو در زیر درخت بیعت میکردند پس الله به آنچه که در دلهای آنها بود آگاهی داشت، لذا اطمینان و آرامش را به دلهای ایشان فرود آورد و به آنها فتح نزدیکی را پاداش داد.

الله تعالی در این آیات فضیلت اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم را بیان نموده و آن این است که الله تعالی از اینهاراضی است و اینها از پروردگار خود راضی اند، که از این بالاتر در دنیا و آخرت مرتبه دیگری نیست، از این مرتبه عالی دیگری نیست تا روز قیامت آنها به این صفت خوانده میشوند.

حافظ ابن کثیر در تفسیر این آیت مینویسد: یقیناً الله جل جلاله در این آیت خبر میدهد که الله تعالی از مهاجرین اولین و انصار راضی است، هلاکت باد برای کسانی که با این مردم بغض میکنند و یا دشنام میدهند و یا همراه بعضی آنها بغض میکنند به طور خاص به سردار صحابه بعد از رسول الله صلی الله علیه وسلم بهترین صحابی خلیفه اول یعنی ابوبکر صدیق رضی الله عنه بن ابی قحافه است. [تفسیر ابن کثیر]

وهمچنان الله تعالی در جای دیگر صفت صحابه کرام را بیان نموده است: {مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ} الفتح: (۲۹)

ترجمه:-- محمد فرستاده ای الله است و کسانی که با او هستند در برابر کافران بسیار سرسخت و در میان خود بسیار مهربان اند ایشان را همیشه در حال رکوع و سجود مبینی که فضل الله را میجویند و رضای او را میخواهند نشانه شان، به اثر سجود در چهره هایشان نمایان است همین هست وصف آنها در تورات و انجیل.

امام مالک رحمه الله میفرماید: خبری برایم رسیده است و قتیکه نصارا صحابه کرام را در فتح شام دیدند و نصارا قسم یاد کردند که صحابه کرام از همشهریان عیسی علیه السلام بهتر هستند.

امام ابن کثیر میگوید: بهترین امت نبی علیه السلام صحابه کرام هستند که یاد آنها در کتب پیشین شده است. [تفسیر ابن کثیر]

در باره صحابه کرام این آیت نازل شده است که به مقام و مرتبه صحابه دلالت میکند: {لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌ} التوبة: (۱۱۷) ترجمه:-- یقیناً الله تعالی توبه پیغمبر و مهاجرین و انصار را پذیرفت، (مهاجرین و انصار) که در روزگار بسیار سختی اورا پیروی کردند بعد از آن که نزدیک بود دل‌های گروهی از ایشان از حق منحرف شوند سپس توبه آنها را پذیرفت زیرا او نسبت به آنان بخشاینده و مهربان است.

در یک آیه مبارکه دیگر آمده است که صحابه کرام مومنان راستین اند: {وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ} الانفال: (۷۴)

ترجمه:-- کسانی که ایمان آورده اند و هجرت نموده اند و در راه الله جهاد کردند و کسانی که جای دادند و یاری دادند آنها مومنان حقیقی اند آنها را آموزش و روزی نیکو هست.

صحابه کرام از این جهت صاحب مقام و مرتبه بزرگ اند که ایشان در بین رسول الله صلی الله علیه و سلم و امت در انتقال دین واسطه اند که این فضیلت به کسی دیگری حاصل نیست.

همچنان صحابه کرام به معیت رسول الله صلی الله علیه و سلم بخاطر سر بلندی اسلام و مسلمانان جهاد کردند که فتوحات زیاد نصیب ایشان شد و دعوت اسلام را به هر گوشه دنیا رسانیدند.

مقام اصحاب رسول الله صلی الله علیه و سلم در احادیث:

در احادیث بیشماری مقام و مرتبه صحاب کرام ذکر شده است که در احادیث ذیل بیان میگردد:

رسول الله صلی الله علیه و سلم درباره مقام و مرتبه صحابه کرام چنین فرموده است: (خَيْرُ أُمَّتِي قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ) صحیح البخاری.

ترجمه:-- بهترین امت من، امت همزمان من هست؛ باز کسانی اند که به ایشان قریب اند یعنی (تابعین)، باز کسانی اند که به اینها قریب اند یعنی (تبع تابعین).

بنا بر این حدیث علمای کرام میفرمایند: بهترین مردم بعد از رسول الله صلی الله علیه و سلم صحابه کرام اند، بعد از آن تابعین و بعد از آن تبع تابعین اند.

اعمال صحابه کرام از دیگران بهتر است؛ چراکه الله تعالی اعمال ایشان را قبول کرده است نبی علیه السلام میفرماید: (لَا تَسْبُوا أَصْحَابِي. فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا، مَا بَلَغَ مَدَّ أَحَدِهِمْ، وَلَا نَصِيفَهُ). صحیح البخاری

ترجمه:- دشنام مزید اصحاب من را، چرا که اگر یکی از شما به اندازه کوه احد طلا را انفاق کند نمی رسد به یک پیمانانه از صحاب کرام یا به نیم پیمانانه آنها.

بخاطر اینکه اعمال ایشان به نزد الله تعالی مقبول است و اعمال ما دوحالت دارد یا قبول میشود ویا مسترد میشود، خیرات و صدقات صحابه کرام بخاطر این بهتر است که در ابتداء اسلام ضرورت به مال بیشتر می بود و دیگر اینکه صدقات و خیرات ایشان به حمایت و نصرت نبی علیه السلام بود که این فضیلت در شرایط فعلی وجود ندارد و همین علت است که در آیه کریمه ذکر شده است: {لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ} الحديد: (۱۰)

ترجمه:- کسانی که بعد از فتح مکه خرج و انفاق کردند یکسان نیستند آنان در مقام و مرتبه بزرگتر و برتر از کسانی اند که بعد از فتح مکه خرج کردند و قتال نمودند و به هر دو گروه الله درجه نیکو را وعده داده است، الله به آنچه میکنید آگاه هست.

محبت با صحابه کرام عین محبت با رسول الله صلی الله علیه وسلم است، محبت با رسول الله صلی الله علیه وسلم محبت با خداوند جل جلاله است، بغض و کینه با اصحاب کرام طوری است که گویا بغض با رسول الله صلی الله علیه وسلم است، و بغض کینه کردن با رسول الله صلی الله علیه وسلم، بغض و کینه و دشمنی نمودند با الله تعالی است و کسیکه با الله تعالی بغض کند هلاک میشود طوری که رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرماید: اللَّهُ فِي أَصْحَابِي، لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا بَعْدِي، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ، وَمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي، وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ، وَمَنْ آذَى اللَّهَ فَيُوشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ. مسند أحمد، سنن الترمذی

ترجمه:- از الله بترسید! از الله بترسید! در باره اصحاب من نگیرید آنها را نشانه بعد از من، کسیکه آنها را دوست میدارد پس به اساس محبتی که با من دارند آنها را دوست میدارند و کسیکه آنها را بد می بیند پس به اساس بغضی که با من دارند آنها را بد می بیند و کسیکه آنها را میرنجاند گویا که من را رنجانید و کسیکه مرا میرنجاند یقینا الله را رنجانیده است و کسیکه الله را رنجاند قریب است که او را میگیرد یعنی (عذاب) میکند.

هر صحابی که در هر نقطه زمین وفات شده باشد او برای آن مردم منطقه روشنائی و رهنمائی باشد؛ در حدیث شریف آمده است: (مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِي يَمُوتُ بِأَرْضٍ إِلَّا بُعِثَ قَائِدًا وَنُورًا لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ). سنن الترمذی

ترجمه:- نیست هیچ یک فرد از اصحاب من که وفات میکند به یک نقطه ای از زمین مگر اینکه بر انگیزخته میشود پیشوا و نور، از برای آن مردم در روز قیامت.

در حدیث دیگری میفرماید: (عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ: أَنْتُمْ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ) صحيح البخاري

ترجمه:- جابر ابن عبدالله روایت میکند که پیامبر علیه السلام در روز حدیبیه برای ما گفت: شما بهترین اهل زمین هستید.

در یک روایت دیگر آمده است: (لَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ). سنن الترمذی

ترجمه:- داخل نمیشود به آتش هیچ کس از کسانی که بیعت کردند با رسول صلی الله علیه وسلم در زیر درخت در حدیبیه.

صحابه کرام از عذاب جهنم خلاص اند. در حدیث شریف آمده است: (عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا تَمَسُّ النَّارُ مُسْلِمًا رَأَى أَوْ رَأَى مَنْ رَأَى). سنن الترمذی

ترجمه:- حضرت جابر بن عبدالله میگوید: که من از رسول الله صلی الله علیه وسلم شنیده ام که میگفت: مسح نمیکند آتش مسلمان را که مرا دیده باشد و یا دیده باشد کسی را که من را دیده است.

حضرت عبدالله ابن عمر رضی الله عنهما میگفت: (لَا تَسْبُوا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَقَامُ أَحَدِهِمْ سَاعَةً، خَيْرٌ مِنْ عَمَلِ أَحَدِكُمْ عُمْرَهُ). سنن ابن ماجه

ترجمه:- دشنام مدهید اصحاب محمد صلی الله علیه وسلم را؛ چرا که عبادت یکی آنها به اندازه یک ساعت بهتر است عبادت یکی از شما در طول عمر.

در حدیثی چنین روایت شده است: (عن أبي سعيد الخدري عن النبي صلى الله عليه وسلم " يأتي زمان يغزو فئام من الناس فيقال : فيكم من صحب النبي؟ فيقال : نعم ، فيفتح عليه ، ثم يأتي زمان فيقال : فيكم من صحب أصحاب النبي؟ فيقال : نعم فيفتح ثم يأتي زمان فيقال : فيكم من صحب أصحاب النبي؟ فيقال : نعم فيفتح) بخاری

ترجمه:- می آید زمانی به مردم که غزاء میکنند یک طائفه از مردم و گفته میشود آیا در بین شما اصحاب نبی صلی الله علیه وسلم است گفته میشود بلی! پس فتح کرده میشود برای ایشان، باز زمانی می آید گفته میشود آیا کسیکه با اصحاب پیغمبر صلی الله علیه وسلم معیت کرده باشد در بین شما است! گفته میشود بلی! پس فتح کرده میشود از برای ایشان، باز زمانی می آید که گفته میشود آیا در بین شما کسی است که صحبت کرده باشد کسی را که با اصحاب نبی علیه السلام صحبت کرده است. یعنی (تبع تابعین) گفته میشود بلی! پس فتح کرده میشود به ایشان.

در روایت دیگری چنین آمده است: (عن أبي بردة عن أبيه في جزء من الحديث أن النبي صلى الله عليه وسلم فرجع رأسه إلى السماء - وكان كثيرًا ما يرفع رأسه إلى السماء - فقال النجوم أمنة للسماء فإذا ذهبت النجوم أتى السماء ما توعد وأنا أمنة لأصحابي فإذا ذهبت أنا أتى أصحابي ما يوعدون وأصحابي أمنة لأمتي فإذا ذهب أصحابي أتى أمتي ما يوعدون). صحیح مسلم

ترجمه:- ابی برده از پدر خود روایت میکند که پیامبر صلی الله علیه وسلم سر خود را بلند کرد به سوی آسمان و گفت: ستاره گان اعتماد بقای آسمانها اند و قتیکه ستاره ها از بین بروند آسمان می آید به آنچه که وعده کرده است، یعنی از بین میرود؛ و من اعتماد از برای اصحاب خود ام و قتیکه من از دنیا رحلت کنم می آید به اصحاب من آنچه که وعده کرده شده است و اصحاب من اعتماد از برای امت من اند و قتیکه اصحاب من از دنیا بروند می آید به امت من آنچه که وعده کرده شده است.

و در حدیث دیگری محبت انصار را علامه ایمان شمرده است: (آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ وَآيَةُ النَّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ) صحیح البخاری

ترجمه:- رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: محبت انصار علامه ایمان است و بغض انصار علامه نفاق هست و کسیکه دوست بدارد انصار را، الله تعالی او را دوست میدارد و کسیکه بغض ورزد با انصار، الله تعالی او را مبعوض قرار میدهد.

در یک روایت دیگر آمده است: (الْأَنْصَارُ لَا يُحِبُّهُمْ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُبْغِضُهُمْ إِلَّا مُنَافِقٌ فَمَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ) صحیح البخاری

ترجمه:- با انصار محبت نمی کند مگر مؤمن و بغض نمی کند با ایشان مگر منافق، پس کسیکه دوست میدارد انصار را ، دوست میدارد او را الله جل جلاله و کسیکه بغض میکند با انصار بغض میکند با او الله تعالی .

از حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنه روایت است که میفرماید: (مَنْ كَانَ مُسْتَنًا فَلْيَسْتَنَّ بِمَنْ قَدْ مَاتَ، أَوْلَيْكَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانُوا خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ، أَبْرَهَا قُلُوبًا، وَأَعَمَّقَهَا عِلْمًا، وَأَقْلَمَهَا تَكَلُّفًا، قَوْمٌ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ لِصُحْبَةِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَقَلَ دِينَهُ، فَتَشَبَّهُوا بِأَخْلَاقِهِمْ وَطَرَائِقِهِمْ فَهُمْ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كَانُوا عَلَى الْهُدَى الْمُسْتَقِيمِ). حلیة الأولیاء وطبقات الأصفیاء

ترجمه:- کسیکه از شما میخواهد به یک راهی روان شود، پس راه کسانی را تعقیب کند که وفات کرده اند که آنها عبارت از اصحاب النبی صلی الله علیه وسلم اند که آنها بهترین این امت و پاک ترین مردم بودند از لحاظ قلب و عمیق ترین مردم بودند از لحاظ علم و دانش، و کمترین بودند از لحاظ تکلف و آنها گروهی بودند که برگزیده ایشان را الله تعالی برای صحبت پیامبر، نشر و پخش دین خود پس شما خود را مشابه بسازید به اخلاق و راه ایشان که آنها اصحاب محمد صلی الله علیه وسلم ، بودند به راه راست .

اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم در روز آخرت کمی هفتاد امت هارا پوره میکند. در حدیث شریف آمده است: (أَنْتُمْ تَنْمُونُ سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ). سنن الترمذی

ترجمه:- شما پوره میکنید هفتاد امت را، شما بهتر و گرامی تر آنها اید به نزد الله تعالی .

نبی علیه السلام در دنیا به بعضی صحابه بشارت به جنت داد.

در حدیث شریف آمده است : (عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدُ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعِيدُ فِي الْجَنَّةِ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فِي الْجَنَّةِ). سنن الترمذی

ترجمه:- از عبدالرحمن ابن عوف رضی الله عنه روایت است که نبی علیه السلام فرمود: ابوبکر رضی الله عنه، عمر رضی الله عنه، عثمان رضی الله عنه، علی رضی الله عنه، طلحه رضی الله عنه، زبیر رضی الله عنه، عبد الرحمن ابن عوف رضی الله عنه، سعد رضی الله عنه، سعید رضی الله عنه، و ابو عبیده ابن جراح رضی الله عنه در بهشت هستند.

فضائل خلفاء راشدین در حدیث شریف آمده است: (أَوْصِيكُمْ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسِيرِي اخْتِلَافًا كَثِيرًا ، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي ، تَمَسَّكُوا بِهَا ، وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ) الترمذی

ترجمه:- وصیت میکنم شما را من به (شنیدن و اطاعت از امراء) یقیناً کسیکه از شما بعد از من زندگی میکند زود است که می بیند اختلافات زیاد را ، پس لازم گیرید بر خود عمل کردن به سنت من و سنت خلفای راشدین بعد از من، چنگ بزنید به آن و محکم بگیرید آن را به دندانهایتان .

دوستان گرامی! متوجه شوید فکر کنید که به اصحاب محبوب پیامبرما- صلی الله علیه وسلم- (سیدالبشر) این مقام چگونه حاصل شد؟ و رضا مندی و خوشحالی الله تعالی به ایشان چگونه به دست آمده است، شما کتابهای تاریخ را مطالعه کنید که صحابه کرام به خاطر دین مقدس اسلام چه اندازه قربانی داده اند؟ و ایشان بخاطر دین مقدس اسلام چقدر مشقت ها و تکالیف را برداشته اند که؛ من به شما به طور نمونه تکالیف و مشقتهای اصحاب کرام را در عبارات ذیل بیان داشته و توجه شما را برآن معطوف میداریم.

حضرت بلال رضی الله عنه به ریگهای گرم و داغ انداخته شده است، حضرت خبیب رضی الله عنه به آتش های داغ انداخته شده اند، حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه خلیفه اول به ترک خانواده اش مجبور کرده شد و همچنان حضرت عثمان ذوالنورین در هجره بند کرده شد، حضرت سمیه و حضرت یاسر رضی الله عنهما به اثر بسیار ظلم و ستم به شهادت رسانیده شدند، حضرت ابو ذر غفاری رضی الله عنه از طرف کفار مورد لت و کوب قرار گرفت، حضرت مصعب بن عمیر رضی الله عنه بندی کرده شد، حضرت حدیفه سهمی به آب جوش انداخته شد ولی در عزم و اراده این اصحاب کرام هیچ نوع تغییری نیامد؛ طوری که به اسلام استوار بودند همچنان تا آخر استوار ماندند، و تغییر در ایمان ایشان یک سخنی دور از امکان بود، بلکه این تکالیف و مشقت ها ایمان ایشان را زیاد کرد، این هم یک حقیقت معلوم است به اثر جذبات و قوت ایمانی ایشان نام و نشان کفر محو گردیده و بخاک یکسان شد، در قصر ها و پادشاهی کسرا و قیصر شور و غوغا بوجود آمد، در زمین الله جل جلاله نظام الهی برقرار شد و به برکت همین صحابه کرام به تمام نقاط دنیا نظام اسلام و عدالت برقرار گردید.

شنوندگان گرامی! خلاصه تمام انبیاء این اصحاب کرام اند، خلاصه زندگی (محمد صلی الله علیه وسلم) سید البشر در مکه مکرمه این اصحاب کرام اند، و خلاصه کردار سید البشر (محمد صلی الله علیه وسلم)، خلاصه اخلاق رسول الله صلی الله علیه وسلم این اصحاب اند و خلاصه گفتار و کردار های مبارک رسول الله صلی الله علیه وسلم این اصحاب اند.

واقعه حضرت ابو دجانة رضی الله عنه:

در قلب های صحابه کرام عظمت و محبت رسول الله صلی الله علیه وسلم آنقدر زیاد بود که در دوران جنگ ایشان عقب نشینی و پشت گشتاندن را نمی خواستند؛ در غزوه احد و قتیکه کفار از هر طرف بالای رسول الله صلی الله علیه وسلم تیر انداز و حملات شمشیر را شروع کردند حضرت ابو دجانة رضی الله عنه و قتیکه دید که بالای نبی علیه السلام از هر طرف تیر باران است، ابو دجانة اراده کرد که پیش روی پیامبر علیه السلام ایستاد شود بخاطر اینکه پیامبر صلی الله علیه وسلم از تیر ها محفوظ بماند.

حالا اگر ابو دجانة سینه ای خود را به سوی تیر ها سپر کند پشت او به پیامبر علیه السلام و این عمل را یک نوع گستاخی تلقی کرد، بناً سینه خود را به طرف روی مبارک رسول الله صلی الله علیه وسلم گشتاند و پشت خود را به طرف تیر برابر کرد و تیر ها در پشت او فرو میرفتند.

تحمل تکالیف و زحمات حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه:

حضرت عائشه رضی الله عنها میفرماید: وقتیکه مردان اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم تعدادشان به سی نفر رسید، آنها یکبار جمع شدند و ابوبکر صدیق رضی الله عنه برای رسول الله صلی الله علیه وسلم بار بار این سخن را میگفتند که دعوت اسلام باید علنی شود و رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: ای ابوبکر! فعلاً تعداد ما کم هست لیکن حضرت

ابوبکر صدیق به این سخن خود اصرار میورزید به اساس تقاضای مکرر ابوبکر صدیق رضی الله عنه رسو الله صلی الله علیه وسلم اجازه دعوت علنی را داد و مسلمانان در گوشه های مختلف مسجد الحرام پراکنده شدند؛ و هر کس به سوی قبیله خود رفته و دعوت میداد، حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه بخاطر دعوت مردم ایستاد شد در حالیکه رسول الله صلی الله علیه وسلم هم نشستسته بود، حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه در اسلام از همه پیشتر تر در دعوت اسلام بودند (یعنی اولین خطیب اسلام بودند) که ایشان به حضور رسو الله صلی الله علیه وسلم به طور آشکارا ایستاده شدند و مردم را به اسلام دعوت دادند، مشرکین به اطراف ابوبکر صدیق رضی الله عنه و مسلمانان جمع شدند و مسلمانان را در اطراف مسجد الحرام در جاهای مختلف لت و کوب کردند و حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه نیز مورد لت و کوب قرار گرفت؛ عتبه این ربیعه فاسق به حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه نزدیک شد و روی او را با با کفش میخ دار مورد ضرب قرار داد و شکم حضرت ابوبکر صدیق را لگد مال کرد، در این وقت قبیله ابوبکر صدیق رضی الله عنه (بنو تیم) به سرعت آمدند و مشرکین را از ضرب و شتم ابوبکر صدیق رضی الله عنه منع کردند، حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه را در یک چادر انداخته و به خانه وی بردند؛ قبیله ابوبکر صدیق رضی الله عنه از مردن وی شک نداشتند ولی او نمرد، بعد از این قبیله ابوبکر صدیق رضی الله عنه (بنو تیم) به مسجد الحرام بازگشتند و قبیله (بنو تیم) گفتند: سوگند به الله جل جلاله اگر ابوبکر صدیق رضی الله عنه وفات کند ما در مقابل آن از عتبه بن ربیعه انتقام میگیریم، باز قبیله (بنو تیم) واپس نزد ابوبکر صدیق رضی الله عنه آمدند و پدر ابوبکر صدیق رضی الله عنه ابوقحافه و قبیله (بنو تیم) کوشش کردند که او را به سخن بیاورند لیکن ابوبکر رضی الله عنه در این روز به هوش نیامد و به مردم کدام جواب نداد ولیکن در اخیر روز ابوبکر صدیق رضی الله عنه به هوش آمده و به مردم سخن گفتن را آغاز کرد و در اثنای صحبت کردن ابوبکر رضی الله عنه گفت: که رسول الله صلی الله علیه وسلم چطور است؟ در این اثنا مردم ابوبکر صدیق رضی الله عنه را ناسزا گفتند و از نزد او برخاسته به مادرش (ام الخیر) گفتند: کوشش کن تا به او مقدار آب یا نان بدهید چون او را تنها یافت پافشاری نمود تا مقداری غذا و آب تناول نماید ولی او یکسره میگفت: رسول الله صلی الله علیه وسلم چه کار کردند؟ مادرش گفت بخدا سوگند من از حال دوست تو اطلاع ندارم، گفت: نزد ام جمیل دختر خطاب برو و از او در مورد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پرسان کن، مادرش برآمد تا آنکه نزد (ام جمیل) رسید و گفت: ابوبکر صدیق در مورد محمد بن عبدالله از تو میپرسد؟ ام جمیل گفت: من نه ابوبکر را میشناسم و نه هم محمد بن عبدالله را و اگر دوست داری همراه شما نزد پسران میروم، ام الخیر گفت: باکی ندارد خیلی خوب بفرما، او همراه هش نزد ابوبکر صدیق رضی الله عنه رفت که سخت بیمار و نزدیک به مرگ بود؛ ام جمیل چون نزدیک شد و ابوبکر رضی الله عنه را بدان حال دید فریاد کشیده گفت: بخدا سوگند قومیکه تو را به این روزگار انداخته اند فاسق و کافر اند و من از خداوند میخواهم که انتقام تو را از آنان بگیرد، ابوبکر رضی الله عنه گفت: رسول الله صلی الله علیه وسلم چه کار کردند؟ گفت: این مادر توست که می شنود! گفت: از او زیان به تو نمی رسد صحیح و تندرست اند، ابوبکر صدیق رضی الله عنه گفت: ایشان کجا هستند؟ ام جمیل گفت: در خانه ابن ارقم! ابوبکر رضی الله عنه گفت: بخدا نذر کردم که طعامی را نجشم و آبی را ننوشم تا آنکه خدمت رسول الله صلی الله علیه وسلم برسم، آن دو مهلت طلبیدن تا آنکه ابوبکر رضی الله عنه کمی آرام گرفت و مردم به خانه هایشان درآمدند و او را در حالیکه بر آن دو تکیه نموده بود نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم رسانیدند.

رسول الله صلى الله عليه وسلم ابوبكر صديق رضى الله عنه را دید؛ پس با او پایان شد و بوسه کرد و همراه رسول الله صلى الله عليه وسلم از جهت این عمل همه مسلمانان باجمع صحابه کرام پایان شدند، از این حالت قلب رسول الله صلى الله عليه وسلم نرم شد و حضرت ابوبكر صديق رضى الله عنه گفت: پدر و مادرم قربان و فدای رسول الله صلى الله عليه وسلم باشد، برایم هیچ گونه تکلیف نیست جز آنکه از سوی فاسقان برایم آسیب رسیده است، و این مادر من هست که همراه فرزندش رویه نیک میکند و شما مملو از برکت هستید، و شما مادر من را به طرف الله جل جلاله دعوت داده اید و از الله جل جلاله برای وی دعای خیر طلب نمائید، شاید الله رب العزت شما را به ذریعه دعای آن از عذاب الهی نجات دهد، پس رسول الله صلى الله عليه وسلم برای وی دعا کرد و او را به اسلام و توحید دعوت کرد و از این جهت مادر ابوبكر صديق رضى الله عنه به اسلام مشرف شد. [السيرة الحلیية]

حقوق اصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم بر ما:

صحابه کرام بر ما حقوق زیاد دارند که بعضی آنها قرار ذیل است:

- ۱- اعتراف کردن به مقام و مرتبه صحابه کرام و محبت داشتن با اصحاب کرام و به زبان صفت آنها بیان کردن و مردم را توصیه کردن به محبت ایشان .
- ۲- عقیده داشتن بر اینکه صحابه کرام جای نشین رسول الله صلى الله عليه وسلم بعد از وفات ایشان اند، در علم و عمل، امر و نهی، جهاد، در اخلاق نیک و در تعقیب کردن راه آن.
- ۳- وقتیکه نام ایشان گرفته میشود باید ما با آنها رضى الله عنه بگوئیم و در حق ایشان استغفار طلب کنیم.
- ۴- آرزو کردن مقام و مرتبه والا از برای ایشان و رفتن به نقش قدم ایشان.
- ۵- خود داری کردن از بغض، کینه و غیبت کردن اصحاب کرام و از استفاده کلمات نا مناسب در حق ایشان.
- ۶- خود داری کردن از گفتگو و بحث های بی مورد در باره واقعاتی که در بین صحابه کرام صورت گرفته است.
- ۷- سیرت و تاریخ واقعات ایشان را خواندند و راه آنها را تعقب کردن.